MED VOLKOVI

www.kinodvor.org/kinobalon

Od ***13. oktobra 2012*** *v Kinodvoru.*

Kinodvor. Kinobalon.
Moj kino je lahko Kinobalon.

Kinodvor.
Mestni kino.
www.kinodvor.org

Ustanoviteljica javnega zavoda Kinodvor je:
Mestna občina Ljubljana

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

DEMIURG

O psu in volku
srbska ljudska pravljica

Volk je srečal psa in mu rekel:
»Veš kaj, daj mi svoj voh, jaz pa dam tebi svojo urnost!«
Pes je odvrnil:
»Strinjam se! Daj mi svojo urnost, jaz pa ti dam svoj voh!«
In volk je dal psu svojo urnost. Ko pa jo je pes dobil,
je vzel noge na rame in zbežal pred volkom.
Zato volk še danes nima dobrega voha.

9+

Med volkovi Entrelobos

Gerardo Olivares, Španija, 2010, barvni, 35 mm, igrani, 114 minut, v španščini s slovenskimi podnapisi, distribucija Demiurg

Resnična zgodba o dečku Marcosu, ki je dvanajst let živel z volkovi. Moderna *Knjiga o džungli* iz španskih gora.

Sedemletni Marcos mora zapustiti dom in se odpraviti v Tiho dolino v gorovju Sierre Morene v Španiji. K sebi ga vzame modri starec, kozji pastir Atanasio, ki ga nauči veščin, potrebnih za preživetje v divjini – kurjenja ognja, zeliščarstva, lova, nastavljanja vab za zajce in ptice ter stika z volkovi. Marcos je s starcem srečen in v njunem jamskem brlogu se dobro počuti – dosti bolje kot doma, od koder ga je pregnala mačeha. Ravno ko Marcos naveže prvo prijateljstvo z volkovi, pa Atanasio zboli in napove, da bo odšel nekam daleč stran. Marcos v divjini ostane sam. Naslednjih dvanajst let sta njegova najboljša prijatelja beli dihur in volk, najpogostejše občutje pa svoboda.
Film je posnet po resnični zgodbi Marcosa Rodrígueza Pantoje, ki je živel z volkovi med letoma 1954 in 1965 v severni provinci Cordobe v osrčju gorovja Sierre Morene, brez stika z ljudmi.

Kinobalon je program za otroke in mlade v Kinodvoru. Z zbirko Kinobalon želimo otrokom približati vsebine filmov in njihov nastanek. Ob igri in branju bodo filmski junaki postali otrokovi prijatelji.

Dodatne informacije: Petra Slatinšek, Filmska vzgoja in program za otroke in mlade
Kinobalon, Kinodvor, Kolodvorska 13, 1000 Ljubljana, kinobalon@kinodvor.org,
01/239 22 20

LJUBLJANSKE MLEKARNE

Bronasti pokrovitelj Kinobalona

Kolofon | **Med volkovi • Zbirka Kinobalon, 15. knjižica** • *Idejna zasnova:* Petra Slatinšek, Barbara Kelbl • *Pripravili:* Alenka Veler in Petra Slatinšek • *Uredila:* Alenka Veler • *O psu in volku:* prevedla in priredila Kristina Brenkova, iz knjige *Mamka Bršljanka*, ZMK, 2006 • *Med volkovi v Sloveniji, gradivo za igrariji Postanimo trop, tulimo kot volkovi! in Kako se imenujejo slovenski volčji tropi?:* Miha Krofel • *Življenje z dihurji:* Irena Kavčič • *Kako ravnamo, če se izgubimo v naravi?:* Tadej Pugelj (ZTS) • *Kako zakuriti ogenj?:* Teja Čas (ZTS) • *Gozdna divja hrana, Skutna jed s čemažem in rozinami:* Dario Cortese • *Divji otroci:* Petra Slatinšek • *Jezikovni pregled:* Mojca Hudolin • *Ilustracije:* Ančka Gošnik Godec, Andraž Filač (senčne živali) • *Fotografsko gradivo:* iz filma **Med volkovi**, Miha Krofel, Irena Kavčič, Dario Cortese, ZTS • *Oblikoval:* WOAF Andraž Filač • *Založil:* Javni zavod Kinodvor, 2012

Dejavnosti ob filmu

za družine in izobraževalne ustanove

ZOO Ljubljana, 20. oktobra ob 9:30

Kinobalon na potepu: Velike zveri Slovenije 8+

Priporočamo ogled filma **Med volkovi** in udeležbo na delavnici v ZOO Ljubljana, kjer bomo obiskali rjavega medveda, volka in risa. Ogledali si bomo njihove zobe, odtise stopal in pobožali njihovo dlako.

Kinodvor in PMS, 30. oktobra od 9:00 do 13:00

Jesenski počitniški dvojček II.: Film in delavnica 9+

Ob 9:00 si bomo ogledali film **Med volkovi** in se nato odpravili proti Prirodoslovnemu muzeju Slovenije. Tam nas čaka še naravoslovna delavnica, na kateri bomo spoznavali volkove in druge zveri ter kakšen je njihov pomen v naravi.

Cena delavnice v ZOO je vstopnina z 10-odstotnim popustom. Cena počitniškega dvojčka je 6,50 EUR (vstopnica za film 4 EUR in vstopnica za delavnico 2,50 EUR). Število udeležencev je omejeno, prijave zbiramo na kinobalon@kinodvor.org. Prednost pri udeležbi imajo člani Kluba Kinobalon.

Kinodvor. Mala dvorana. Nedelja od 11:00 do 13:00

Sezamov kotiček 2+

21. 10. Bogastvo narave. Prelistali bomo herbarij, spoznali zdravilne rože in povedali, kje in kdaj jih naberemo. Izdelali bomo šopek zdravja (z Ino Fakin). **28. 10. Volk – prijatelj.** Prelistali bomo knjige z volkovi in izdelali prijaznega volkca, ki bo razbil predsodek o nevarnem volku (z Alenko Novšak).

Pedagoško gradivo

Učiteljem in staršem v gradivu ponujamo več informacij o filmu, razlago posameznih tem, umestitev v učne načrte, priporočila za pripravo na ogled filma ter predlog nadaljnjega dela. Gradivo smo pripravili v sodelovanju z Miho Kroflom, strokovnjakom za volkove in druge zveri v Sloveniji.

Ogled filma za izobraževalne ustanove

Učence zadnjih dveh triad osnovne šole in dijake vabimo k ogledu filma skozi vse šolsko leto. Učiteljem je na voljo pedagoško gradivo, ob ogledu filma pa lahko pripravimo tudi pogovor z biologom Mihom Kroflom o volkovih in divjih živalih v Sloveniji. Priporočamo tudi delavnico v ZOO Ljubljana, Dogodivščina z živalmi: Velike zveri Slovenije.

Zanimivosti o filmu

Film **Med volkovi** je nastal po resnični zgodbi dečka Marcosa; ta, zdaj že kot odrasel moški, tudi nastopi v zadnjih minutah filma. Nekoč je o svojem življenju v divjini povedal: »Bil sem kralj doline.«

Snemanje filma je potekalo v naravnih parkih Cardeña Montoro in Almodóvar del Río, trajalo pa je 14 mesecev. Ustvarjalci so se pri tem srečevali s številnimi nevšečnostmi, saj jim je močno nagajalo vreme. Za tiste kraje nenavadno velike količine dežja in pogoste nevihte so uničevale ceste, ograje za volkove, spremenila so se prizorišča snemanj ...

Na snemanju sta tesno sodelovali ekipa igranega filma in ekipa, ki se drugače ukvarja le s snemanjem dokumentarnih filmov o naravi. Scene z Marcosom, ko se sporazumeva z živalmi, je posnela ekipa igranega filma, vsi posnetki divjih živali v naravi pa so nastali pod taktirko enega najboljših španskih režiserjev dokumentarnih filmov Joaquína Gutiérreza. Da bi vsi posnetki izražali enako vzdušje, sta se morali ekipi močno prilagajati druga drugi (upoštevati so morali čas dneva, vremenske razmere, svetlobo ...).

V filmu nastopajo volkovi iz zavetišča, ki niso udomačeni, zato so imeli z njimi prav hecne težave: prvih šest dni snemanja igranih prizorov so volkovi dobro sodelovali v zameno za hrano, potem pa niso več poslušali Pepeta España, skrbnika volkov v zavetišču. Takoj ko so bili njihovi želodci polni, so zaspali in snemanja je bilo konec.

Za vlogo v filmu se je na avdiciji preizkusilo več kot 200 fantov, starih od 6 do 10 let, dobil pa jo je Manuel Camacho, ki je bil takrat star 8 let in ni še nikoli nastopal pred kamero. Prihaja iz doline Pedroches na severu Cordobe – od tam je bil tudi Marcos. Manuel velja za enega največjih igralskih talentov svoje starosti v Španiji.

Kako je režiser našel Marcosa

Za zgodbo o Marcosu je režiser Gerardo Olivares izvedel po naključju. Januarja 2007 je na prvi strani časopisa El Pais zagledal fotografijo azijskega dekleta. Naslov nad njo se je glasil: »Dvajset let izgubljena v džungli Kambodže.« V članku je bil objavljen tudi spletni naslov www.feralchildren.com, kjer je moč najti dolg seznam otrok, ki so odraščali v divjini, daleč stran od civilizacije in med živalmi. Odkril je pričevanje o dečku Marcosu iz leta 1965. Takoj je vedel, da si ga želi spoznati in slišati njegovo pripoved, vedel pa je tudi, da bi bila to odlična zgodba za film. Začel je poizvedovati, ali je Marcos še živ – takrat naj bi bil star 62 let. Sled za Marcosom ga je peljala do profesorja z imenom Gabriel Janer Manila, antropologa, ki je raziskoval Marcosovo življenje in o tem napisal knjigo. Režiser se je srečal z njim, izvedel veliko zanimivih podatkov o Marcosu, a profesor žal ni znal povedati, ali je Marcos še živ – nazadnje sta bila v stiku pred petnajstimi leti.

Nekaj tednov kasneje se je režiser odpravil v Marcosov rojstni kraj Añora. Od župana, ki sicer ni vedel nič o tej nenavadni zgodbi, je dobil kopijo Marcosovega rojstnega lista. Obiskal je tudi Marcosovo sestrično, ki je stik z bratrancem izgubila. Režiserju je povedala, da je Marcos nazadnje, pred trinajstimi leti, živel v jami v bližini mesta Malaga.

Spet je preteklo nekaj mesecev in režiser ni našel nobene nove sledi. Potem pa je nekega dne po naključju srečal prijateljico, ki mu je pripovedovala, kako je najela detektiva, da je razkrinkal nezvestobo njenega moža. V trenutku se je režiserju posvetilo, da bi ga lahko najel tudi on in tako morda Marcosa le našel. In res. Najel je detektiva in po štiriindvajsetih urah mu je ta priskrbel Marcosovo telefonsko številko. Režiser ga je poklical in se že naslednji dan odpravil na pot v vasico Orense na severozahodu Španije. Končno je spoznal moža, ki je tako razburkal njegovo domišljijo. In mi danes njegovo vznemirljivo zgodbo lahko spoznamo na filmskem platnu.

Med volkovi v Sloveniji

Moje srečanje z volkovi

Tiho hodimo po listju skozi dinarski gozd. GPS kaže, da smo 150 metrov od cilja. Zagledamo sivkasto žival, ki steče med drevesi. Volk! Vemo, da je to eden izmed članov volčjega tropa Vremščica. Vendar danes ne iščemo tropa. Iščemo brlog z mladiči. V okviru raziskovalnega projekta smo pred dvema tednoma ujeli in s telemetrično ovratnico opremili Tonko – dominantno volkuljo tega tropa. Lokacije, ki jih je njena ovratnica na fakulteto pošiljala v obliki SMS sporočil, so pokazale, da ima verjetno mladiče. Na terenu smo, da bi to potrdili in mladiče prešteli.

Končno prispemo na mesto, kjer se je zadnje dni zadrževala Tonka. Teren postane zelo skalovit – kot nalašč za volčje skrivališče. A brloga ne vidimo. Da bi lažje pregledali celotno območje, se razdelimo. Odpravim se proti vzhodu in po nekaj minutah na gozdnih tleh zagledam jasno stečino. Tukaj hodijo živali. Sledim stečini in kmalu prispem do kraškega spodmola, na koncu pa pred vhod v manjšo votlino. Stečina vodi naravnost vanjo. Je to brlog? Odložim nahrbtnik, iz njega vzamem žepno svetilko, da bi preveril, ali so morda v votlini mladiči. Počasi se splazim skozi vhod in začutim hlad kraškega podzemlja. Prižgem svetilko in naenkrat dober meter pred seboj zagledam velike rumene oči. V naslednjem trenutku se zavem, da ležim pred odraslo volkuljo, ob njenih nogah pa skače pet nekaj tednov starih volčjih mladičev. Za nekaj sekund si zreva z volkuljo iz oči v oči. V njenem pogledu opazim strah, ki so ga volkovi pridobili skozi tisočletja, ko smo jih ljudje neusmiljeno preganjali in ubijali. Da je ne bi preveč vznemirjal, se umaknem iz brloga. Čez nekaj minut volkulja previdno pogleda iz votline in se nato s sklonjeno glavo hitro požene ob spodmolu ter zbeži v gozd. S kolegi počakamo še nekaj trenutkov, nato pa iz brloga kar najhitreje potegnemo tri mladiče, jih stehtamo ter vzamemo vzorce njihove sline. Opravili bomo genetsko analizo brisov in tako dobili pomembne podatke. Po nekaj minutah mladiče vrnemo v brlog in se umaknemo.

To doživetje je v meni znova utrdilo prepričanje, da volkovi ljudem niso nevarni. V Sloveniji, pa tudi v Španiji, kjer se film dogaja, volk še nikoli ni napadel človeka.

Ravno ko smo oddajali tole knjižico, smo izvedeli žalostno novico, da je volkulja Tonka izginila. Najverjetneje je bila nezakonito ubita. Nekaj dni kasneje so našli ustreljeno volkuljo Tio, še zadnjo z ovratnico.

O volkovih v Sloveniji

Zgodba o volkovih pri nas res nima lepe preteklosti. Stoletja so jih dojemali kot škodljivce in jih ubijali na vse mogoče načine – s pastmi, strupi, streljanjem, uničevanjem brlogov ... Država je še vse do 40 let nazaj celo izplačevala nagrado za vsakega ubitega volka. Cilj je bil takrat preprost: volka so hoteli na vsak način iztrebiti. In to jim je skoraj uspelo. Nazadnje kmalu po 2. svetovni vojni, ko je bil volk pri nas povsem na robu izumrtja. Nato pa so se začele stvari spreminjati. Po več nesrečah, ko je zaradi strupenih vab umrlo tudi nekaj otrok, so njihovo nastavljanje prepovedali. Leta 1990 je volka popolnoma zaščitila krovna lovska organizacija.

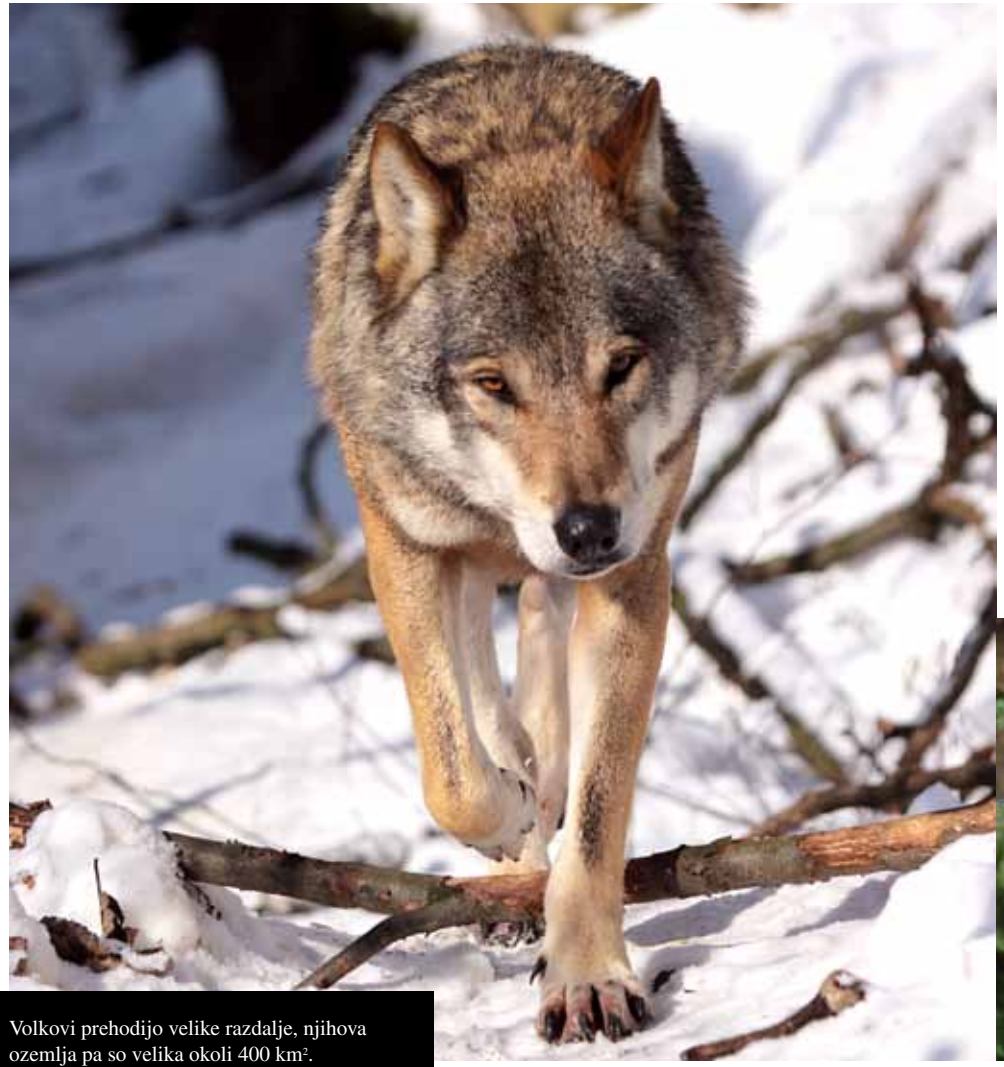

Volkovi prehodijo velike razdalje, njihova ozemlja pa so velika okoli 400 km^2.

Zaradi omejevanja odstrela se je volk postopoma vrnil v nekatere gozdove, od koder ga je prej pregnal človek. Tako lahko danes volkove najdemo v večini dinarskega območja od Idrijce do Kolpe, še vedno pa čakamo na njihovo vrnitev v nekatere druge gozdove, denimo na Pohorje, kjer so volka iztrebili leta 1956.

Vrnitev in zaščita volkov je bila tesno povezana z vse večjim zavedanjem o pomenu volkov za naravo in tudi za človeka. Danes namreč volk za mnoge ljudi predstavlja simbol divjine, svobode in neokrnjene narave. Podoba volka, ki teče skozi zasnežen gozd ali tuli v mesečini, nam daje navdih. Zato je za vedno več ljudi danes pomembno že samo zavedanje, da živijo na območju z zdravo populacijo volkov, pa čeprav volka v naravi nikoli ne vidijo. Obenem pa vedno več raziskav dokazuje, kako zelo pomembna je vloga volkov v naravi. So namreč najpomembnejši plenilci velikih rastlinojedcev v gozdovih severne poloble in tako pomembno prispevajo k ohranjanju naravnega ravnovesja. Volkovi na primer z lovom preprečujejo, da bi se rastlinojedci združevali v večje skupine in se zadrževali na vedno istih mestih, kar bi negativno vplivalo na rastlinstvo. S selektivnim plenjenjem shiranih in ostarelih osebkov volkovi prispevajo tudi k ohranjanju dobrega zdravstvenega stanja divjadi ter zagotavljajo hrano za številne ogrožene vrste mrhovinarjev. Vseh funkcij, ki jih volkovi v naravi opravljajo, pa najverjetneje danes niti še ne poznamo.

Volkovi živijo v skupinah, ki jim pravimo tropi. Vsak trop brani svoje ozemlje pred drugimi volkovi. Zato na vsakem območju vedno živi le po en trop volkov. S tem volkovi sami uravnavajo svojo gostoto in tako preprečujejo, da bi njihovo število preseglo naravno nosilno zmogljivost okolja. In kako je sestavljen volčji trop? Trop je pravzaprav družina, saj ga vedno tvori dominantni par (oče in mati družine) ter njuni potomci. Mladi volkovi po nekaj letih, ko odrastejo, zapustijo svoj rodni trop ter si poskusijo poiskati prazno ozemlje in partnerja, s katerim bi ustanovili lasten trop. V naravnih razmerah dominantni par ostane skupaj vse življenje, a raziskave v Sloveniji so pokazale, da zaradi vsakoletnega odstrela, pri katerem umirajo tudi dominantni volkovi, prihaja do neprestanega rušenja naravne strukture tropov. Zato pri nas populacija deluje drugače kot bi v naravnih razmerah.

Volk je skrivnostna žival, v naravi ga le redko srečamo.

Projekt Slowolf

Leta 2010 se je začel prvi večji projekt, namenjen volkovom v Sloveniji: trajal bo štiri leta. Life+ projekt »SloWolf« financirajo Evropska Unija, Ministrstvo RS za kmetijstvo in okolje ter trije partnerji: Univerza v Ljubljani, Zavod za gozdove Slovenije ter društvo Dinaricum. Projekt je namenjen izboljšanju poznavanja in varstva volkov v Sloveniji ter izboljšanju sobivanja ljudi in volkov.
Že v prvih letih je projekt prinesel številna nova spoznanja o volkovih iz naših gozdov. Tako zdaj denimo vemo, da v Sloveniji živi od 32 do 43 volkov, ki pripadajo desetim tropom, ozemlje petih tropov pa sega tudi na Hrvaško. Podatki so pokazali, da se približno polovica vseh napadov na drobnico na območju volkov zgodi le na sedmih pašnikih, čeprav tam deluje okoli 3000 rejcev. V okviru projekta smo tistim rejcem, ki so se srečevali s ponavljajočimi napadi volkov in ki so bili pripravljeni sprejeti pomoč, brezplačno namestili električne nočne varne ograde in jim priskrbeli pastirske pse. Že prvo leto smo tako uspeli preprečiti okoli 85 odstotkov vseh napadov volkov in s tem prihranili čez 100.000 evrov, ki bi jih država morala izplačati za odškodnine. To pomeni, da je s pravimi ukrepi mogoče preprečiti večino napadov. Analize pa so pokazale tudi to, da kljub odstrelu volkov, ki ga izvajajo v Sloveniji, ni nobenega zaznavnega učinka glede števila škod.
V okviru projekta potekajo še številne aktivnosti, med drugim se lahko tudi vi pridružite raziskovanju volkov kot prostovoljci. Več informacij na www.volkovi.si.

Na fotografiji vidite volka s telemetrično ovratnico. Raziskovalci volkove spremljajo s pomočjo telemetričnih ovratnic, ki po enem letu samodejno odpadejo.

Življenje z dihurji

»Ali je to morski prašiček?«
»Ne, to je beli dihur«
»A tako. A potem zelo smrdi?«
Tako se ponavadi začne pogovor, ko me kdo sreča na sprehodu z mojimi zverinicami, Grizeldo in Malo Mi.
Beli dihurji spadajo med zveri, in sicer v družino kun, kamor sodijo tudi podlasice, jazbeci in vidre. Najverjetneje so jih udomačili že pred več kot 2500 leti. Kot vsaka žival imajo dihurčki svoj vonj. Meni se zdi, da Grizelda in Mala Mi dišita po medu. Čeprav sta na pogled enako ljubki, se po značaju zelo razlikujeta. Grizelda svoje ostre zobe neizmerno rada preizkuša na ljudeh, včasih, kadar se zmoti, tudi na meni. Verjetno jo zabava buren odziv, vik in krik, vsakič, ko samo »malo uščipne«. V nasprotju z njo pa je Mala Mi nežen in sramežljiv dihur. Samo domača mačka Maca prebudi spečo bojevnico v njej, da se kot mali, nasršeni torpedo zapodi naravnost v njo. Pri tem pa gre prav gotovo za stare zamere in neporavnane račune, saj se Maca večkrat skrivoma odtihotapi v njuno sobo in ukrade kakšen »dihurski« priboljšek.
Dihurčki nas s svojimi vragolijami zagotovo spravljajo v smeh, kljub temu pa življenje z njimi prinaša veliko prilagajanja. Ker so iznajdljivi, gibčni in radovedni, jim moramo onemogočiti dostop do rož, kuhinjskega pulta, pralnega stroja in drugih prežečih nevarnosti. Potreben je samo trenutek nepazljivosti in Grizelda je nemudoma v koritu z rožami. Zemlja frči na vse konce, ostri kremplji mrcvarijo uboge rožice, vse dokler sobe ne napolni moj krik groze. Medtem ko rentačim in vihtim metlo, pa Mala Mi že vleče iz torbe moj mobilni telefon, ki se ji zdi nadvse primeren za njeno zbirko ukradenih predmetov ...
Ja, takšno je življenje z dihurji. Šele leta izkušenj so me naučila, da je tisto, kar iščem, prav gotovo skrbno pospravljeno v dihurjevem brlogu pod zofo. Kaj morem, dihurji so zelo redoljubna bitja. In čeprav te včasih razjezijo, te njihov nedolžni pogled vedno omehča. Verjetno imajo dolga telesca tudi zato, da se ti lažje ovijejo okrog srca.

Ko stari pastir Atanasio iz filma **Med volkovi** umre, dečku Marcosu po njem ostane le beli dihur, ki mu dela družbo, pomaga pri lovu in mu krajša čas.

Kako ravnamo, če se izgubimo v naravi?

Marcos se mora po Atanasijevi smrti v divjini znajti sam. Malo verjetno je, da bi se kaj takega zgodilo vam, saj je Slovenija pregosto naseljena, a vendarle v naravi lahko zatavate in takrat se je treba znajti. Se vam je to že kdaj zgodilo? Morda nekaj trenutkov niste vedeli, kje ste, potem pa ste po sledeh, vodotokih in drugih poteh uspeli najti pot nazaj v »civilizacijo«. Če se boste v naših krajih daljši čas gibali v določeni smeri, boste slej ko prej naleteli na kakšno naselje, hišo ... Pa vendar se ob neizkušenosti, nepazljivosti ali spremembi vremena lahko izgubite. Takrat je dobro, da sledite naslednjim korakom.

1. korak:
Ocenimo, v kakšnem položaju smo se znašli

Ko ugotovite, da ste se izgubili, brezglavo tekanje naokoli ne bo pomagalo. Izčrpali se boste, postali lačni, žejni. Zato je pomembno, da se ustavite, pomirite in čim bolje ocenite položaj. Poskusite ugotoviti, koliko časa bo še dan. Preverite, koliko imate hrane in predvsem vode. Razmislite, komu ste povedali, kam ste se napotili in koliko časa boste tam. Če imate na voljo elektronske pripomočke (mobilni telefon, GPS) preverite, ali delujejo. V nenaseljenih področjih in v gozdu pogosto ni signala, lahko vam zmanjka baterije. Razmislite, kako boste nekomu razložili, kje ste.

2. korak:
Pretehtajmo možnosti

Razglejte se naokoli in raziščite, ali je v neposredni bližini kakšna razgledna točka, od koder bi se lahko orientirali. Premislite, koliko časa je minilo od takrat, ko ste bili zadnjikrat na pravi poti. Ste hodili po hribu navzdol ali navzgor? Poskusite se spomniti mesta, kjer ste zadnjič hodili po pravi poti, in skušajte najti pot nazaj. Bodite pozorni na značilnosti ob poti in si jo označite, da se ne bi še bolj izgubili (s kamni ali puščicami, zarisanimi v tla ipd.), določite sever in smer vašega gibanja. Držite se dolin, potokov, morebitnih električnih drogov, komunikacijskih stolpov. Bodite pozorni na stekanje kolovozov, saj se ti običajno končajo v naseljih. Prisluhnite, ali je kje v bližini železnica ali cesta, zvečer oprezajte za sojem luči. V iskanje poti nazaj pa se raje ne podajajte, če je vidljivost slaba (megla) ali se bliža noč.

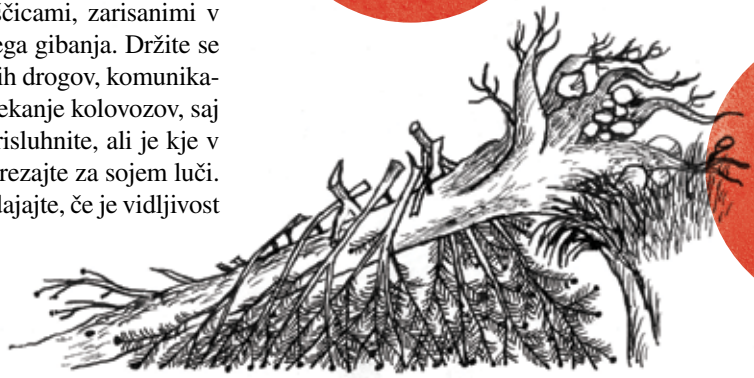

3. korak:
Če moramo noč preživeti v naravi, se pripravimo na prenočevanje

Če so možnosti za iskanje otežene, je zelo verjetno, da boste morali v naravi preživeti noč. Preverite, ali je kje v bližini kakšen potok in ali je voda pitna (če voda nima posebnega vonja, je bistra, prozorna in v njej ne plavajo majhne živali in drugi delci, jo lahko pijemo). Spijte le nekaj požirkov. Ozrite se naokoli za užitnimi plodovi ali rastlinami, s katerimi bi lahko potešili lakoto. Zelo pomembno je tudi, da se zavarujete pred podhladitvijo. Ogenj za človeka predstavlja toploto, svetlobo, možnost kuhanja in tudi možnost signaliziranja. Varuje nas tudi pred divjimi živalmi in insekti. Vpliva na razpoloženje in vliva upanje v rešitev. Kako zakurimo ogenj v naravi, kadar nimamo vžigalnika ali vžigalic, si poglejte na naslednji strani, za zaščito pred mrazom, vetrom, dežjem ali snegom pa potrebujete tudi zavetje. Za bivanje je potrebnih kar nekaj pripomočkov in velika mera iznajdljivosti. Poskušajte si pripraviti bivak – veje, ki jih najdete, so lahko podpora strehi bivališča, vetrovko lahko uporabite kot streho, majico kot vrv. Pri urejanju bivališča se ne zanašajte na trenutno vreme, saj se to lahko hitro spremeni. Izkoristite tudi naravne danosti, npr. votline ali previse.

4. korak:
Opozarjajmo nase

Po določenem času, vsekakor pa nekaj ur po predvidenem povratku ali ko se znoči, bo tiste, ki vas pričakujejo, začelo skrbeti. Ker je ponoči iskanje oteženo, se bo reševalna akcija začela ob jutranji zori. Pozornost lahko pritegnete na različne načine: z dimom podnevi (če vržemo sveže listje ali dračje na ogenj) in močnim ognjem ponoči, s piščalko, z baterijsko svetilko, ogledalom, v skrajnem primeru tudi s klici, ki pa slabijo glasilke in jemljejo energijo. **Številka za klic v sili je 112.**

Kako zakuriti ogenj?

Za gorenje je potrebno troje: dovolj visoka temperatura, gorivo in dovolj zraka (kisika). Če kaj od tega zmanjka, ogenj ne bo gorel.
Če želimo zakuriti ogenj, moramo najprej izbrati primeren prostor. Poiščemo suho, ne prestrmo in ne preveč zaraščeno mesto, ki ga očistimo tako, da odstranimo listje in travo. Nato pripravimo gorivo in postavimo ogenj. Najenostavnejša in najbolj pogosta oblika ognja je piramida. To pripravimo tako, da v tla najprej zabijemo palico, okoli katere zlagamo gorivo. Okoli palice najprej naložimo najtanjše vejice ali dračje. Okoli tega nato v piramido postavljamo vedno daljša in debelejša drva. Pri postavljanju ne smemo pozabiti na vhod, to je odprtino, kjer si pustimo dostop do sredice. Tam ogenj prižgemo.

Ogenj zanetimo z vžigalnikom ali vžigalicami. Če teh nimamo ali so premočene, lahko uporabimo kresilo ali pa ogenj prižgemo z drgnjenjem lesa ob les. Za to potrebujemo kos trdega lesa z vdolbinico za palico, ki ga bomo uporabili kot držalo, suho palico iz mehkejšega lesa, suho deščico z vdolbinico za palico, lok, malo smole ali trave ter netivo (suho travo, koščke brezovega ali smrekovega lubja …). V vdolbino držala damo smolo ali travo, da se bo palica lažje vrtela, ovijemo jo s tetivo loka in jo postavimo na deščico, v katero smo prej že zarezali žleb, da se bo v njem nabiral vroč pepel. Vrtimo tako dolgo, da nastane pepel, ki ga ulovimo na košček lubja, postavljen pod deščico. Ko smo ustvarili dovolj pepela, ga stresemo na netivo in zelo nežno popihamo. Če nam je uspelo in smo ogenj prižgali, ga prenesemo v piramido. Prižiganje ognja ni enostavno ter zahteva kar nekaj vztrajnosti in vaje.
Dobro je, da se ga naučimo prižgati že prej, da nam bo lažje, kadar ga bomo zares potrebovali. Ko ogenj zakurimo, pa ga moramo znati tudi varno pogasiti: polijemo ga lahko z vodo, pokrijemo z rušo, posujemo s peskom ali zemljo. Vedno se dobro prepričamo, da je zares pogašen! Ognja nikoli ne smemo pustiti goreti brez nadzora. V primeru požara takoj obvestimo gasilce na številko 112.

Gozdna divja hrana

Da je v gozdu divje? Seveda je, a tudi prijazno!
Torej tako: v gozdu samoniklo, to pomeni divje, raste nemalo rastlin, ki so tudi užitne.
V senčnih bukovih gozdovih srečamo **čemaž**, ki ima suličaste liste, vsak list pa svoj pecelj. Ima podoben vonj kot česen, zato se ga drži tudi ime divji česen. Prav tako bi se lahko imenoval medvedji česen, kajti z njim se spomladi radi mastijo medvedi. Je imenitna divja zelenjava za pripravo solat, namazov in drugih jedi. Pri nabiranju moramo biti pozorni, da ga ne zamenjamo s strupeno šmarnico, ki ima steblo in dva lista, ali s še bolj strupenim podleskom ali čmeriko, ki ima več listov brez peclja.
V gozdu najdemo tudi navadno **smrdljivko**, ki je zelo podobna regratu ter prav enako uporabna. Kljub imenu ima prijeten vonj, ki spominja na kuhan krompir. Zato ne preseneča, da so listi odlični v solati s krompirjem, ki jo okrasimo s smrdljivkinimi cvetovi, saj so ti prav tako okusni.
Na robu gozda se poleg drugih užitnih divjih rastlin razveselimo trobentic in vijolic. Kdo jih ne pozna, vendar kdo ve, da jih lahko tudi pojemo, tako liste kot cvetove? **Trobentice** so imenitne za sladke jedi, na primer sadne solate, pa tudi za okraševanje zelenjavnih solat. Seveda liste in cvetove pojemo s solato vred. Uporabljamo pa le povsem mlade liste, ker so starejši manj prijetnega okusa. **Vijolice** so podobno uporabne, tako da si z njimi privoščimo sladko cvetlično solato, na primer z jabolki in rozinami, pa še kako se pustimo presenetiti.

Skutna jed s čemažem in rozinami

Kljub temu da je čemaž pekočega okusa in po aromi podoben česnu, ga lahko pripravimo tudi na sladek način. Kadar ga skuhamo ali popečemo, namreč izgubi pekoči okus ter že sam postane sladek.
V skledo damo skodelico skute, tri žlice rozin in tri zvrhane žlice drobno zrezanih čemaževih listov. Prilijemo malo sladke smetane ter dobro premešamo. Pustimo vsaj eno uro, da mešanica pridobi okus. Okrasimo s čemaževimi cvetovi, kajti ti so enako kot popki, stebelca in zeleni plodovi še kako užitni, okusni in seveda vsaj malo pekoči. To jed jemo za malico, brez dodatkov, lahko se pa opogumimo in jo namesto na kruh naložimo na list radiča ali solate.

Divji otroci

Otrokom, ki so del svojega življenja preživeli stran od človeške družbe ali celo z živalmi v divjini, pravimo divji otroci. V zgodovini je vse polno zgodb o njih. Se spomnite legende o nastanku Rima, dvojčkov, ki jima je bilo ime Romul in Rem? Naslikal ju je flamski slikar Peter Paul Rubens. Kaj pa knjige in filmi? Motiv divjega otroka je zelo pogost v vseh umetniških zvrsteh. Najdemo ga tudi v video igrah in stripih.

Knjiga o džungli
Knjigo o džungli (The Jungle Book) je napisal angleški pisatelj Rudyard Kipling leta 1894. Zgodnje otroštvo je preživel v Indiji in tam je slišal zgodbe o volčjih otrocih. Napisal je zgodbo o dečku Mavgliju, po kateri je bil leta 1967 narejen celovečerni animirani film. Sledili so še drugi filmi, leta 2014 pa v kino pride še eden. Pri nas si lahko po *Knjigi o džungli* ogledate predstavo – pripravili so jo v gledališču Anton Podbevšek Teater v Novem mestu.

Tarzan
Tarzanov oče je ameriški pisatelj Edgar Rice Burroughs. V zgodbi *Tarzan, kralj džungle* (*Tarzan of the Apes*, 1912) je opisal dečka, ki je kmalu po rojstvu izgubil starše; sredi afriške džungle ga je našla skupina goril in ga vzgojila kot člana svoje družine. Podoba Afrike je stereotipna, saj je pisatelj ni nikoli obiskal. Informacije o džungli je črpal tudi iz *Knjige o džungli*. Prvi film o Tarzanu je nastal leta 1918, do danes pa jih lahko naštejemo že 89! V knjižnici lahko poiščete stripe o Tarzanu.

Divji deček
Francoski režiser François Truffaut je v svojih filmih večkrat prikazal otroke, izobčence in mladino, ki zavrača družbena pravila. Njegov film **Divji deček** (L'Enfant Sauvage, 1970) je posnet po resnični zgodbi o dečku Victorju iz Aveyrona v Južni Franciji, ki je otroštvo preživel sam v gozdovih Francije. Večkrat so ga skušali ujeti. Ko je bil star dvanajst let, se je sam vrnil med ljudi.

Postanimo trop, tulimo kot volkovi!

Volkovi so zelo družabne živali in večino življenja preživijo v tropu. Trop sestavljajo dominantna samec in samica ter njuni mladiči. Najlažje si ga predstavljamo kot družino z očetom in mamo ter njunimi otroki. Za volkove je zelo pomembno sporazumevanje – preko drže telesa, obrazne mimike, kazanja zob ipd., po vonju (označevanje z urinom in iztrebki) in preko zvoka – tuljenja. Bi se za nekaj časa tudi vi prelevili v volkove in se poskusili sporazumevati z glasom, tako kot oni? Za začetek s prijatelji pobrskajte po spletu in skušajte najti posnetke tuljenja volkov. Pozorno jim prisluhnite in jih poskusite oponašati.

Sporazumevanje različnih tropov

Odidite kam v naravo (po možnosti v gozd) in se razdelite v dve skupini – tropa. Vsak trop si lahko da tudi svoje ime – npr. Trop smrekovega gozda, Trop hitrih tac. Vsaka skupina naj se skrije tako, da se ne morete več videti, lahko pa se slišite.

Ko sta skupini na svojih mestih, naj izmenično tuli najprej ena skupina, nato po 15 sekundah (oz. ko bo pripravljena) druga skupina, spet prva in tako naprej. Zdaj ste pripravljeni in igra se lahko začne. Igrate se dva volčja tropa, ki sta se srečala ob meji dveh ozemelj. Ko en trop zasliši oglašanje drugih volkov, je zelo pomembno, da so sposobni oceniti, koliko volkov je v drugem tropu. Tako se lahko pravilno odločijo, ali so dovolj močni, da jih poskusijo napasti in si prisvojiti njihovo ozemlje ali jih je preveč in je bolje, da se umaknejo. Vsakič naj zatuli določeno število otrok ene skupine, druga pa naj poskuša ugotoviti, koliko volkov iz drugega tropa je zatulilo – eden, dva, trije do štirje ali pa več kot štirje? Če se člani ene skupine ne morejo zediniti, koliko volkov je zatulilo, naj glasujejo in zabeležijo število, za katero je glasovala večina. Ko se zedinite, na glas povejte ocenjeno število volkov iz drugega tropa, ti pa nato povedo pravo število.

Kateri volk se oglaša?

Zdaj ste vsi skupaj isti trop. Ob lovu na močnega jelena, ki vam je po desetkilometrskem pregonu pobegnil, ste se v gozdu razkropili in morate se ponovno najti. Poiskali se boste s tuljenjem, vendar pa je pri tem pomembno, da najprej ugotovite, kateri volk se oglaša. Volkovi namreč zmorejo po glasu točno ugotoviti, kateri volk tuli. Spet se razdelite v dve skupini in se vrnite na prejšnja mesta. Sedaj naj tuli po en član vsakega tropa, drugi trop pa mora uganiti, kateri član se oglaša. Ko vam bo šlo prepoznavanje že dobro, lahko še poskusite, kako je, če tulita po dva volkova hkrati.

Igra je prirejena po gradivu s spletne strani www.mojpopek.org, kjer najdete obilo izvrstnega materiala za igro in delo v povezavi z naravoslovjem.

KAKO SE IMENUJEJO SLOVENSKI VOLČJI TROPI?

NA ZEMLJEVIDU SO OZNAČENA OZEMLJA, KJER SE NAHAJAJO VOLKOVI. TROPI SO IMENA DOBILI PO OBMOČJIH, KJER SE GIBLJEJO. V LEGENDI POIŠČI USTREZNO ČRKO, PREPIŠI JO NA ČRTO IN IZVEDEL/A BOŠ, KAKO SE IMENUJEJO.

A	△	M	■
C	×	N	●
Č	⬡	O	▲
E	✳	R	◆
G	✤	S	♡
I	❤	Š	⬢
J	✠	T	✧
K	★	V	☆
L	◇	Ž	○

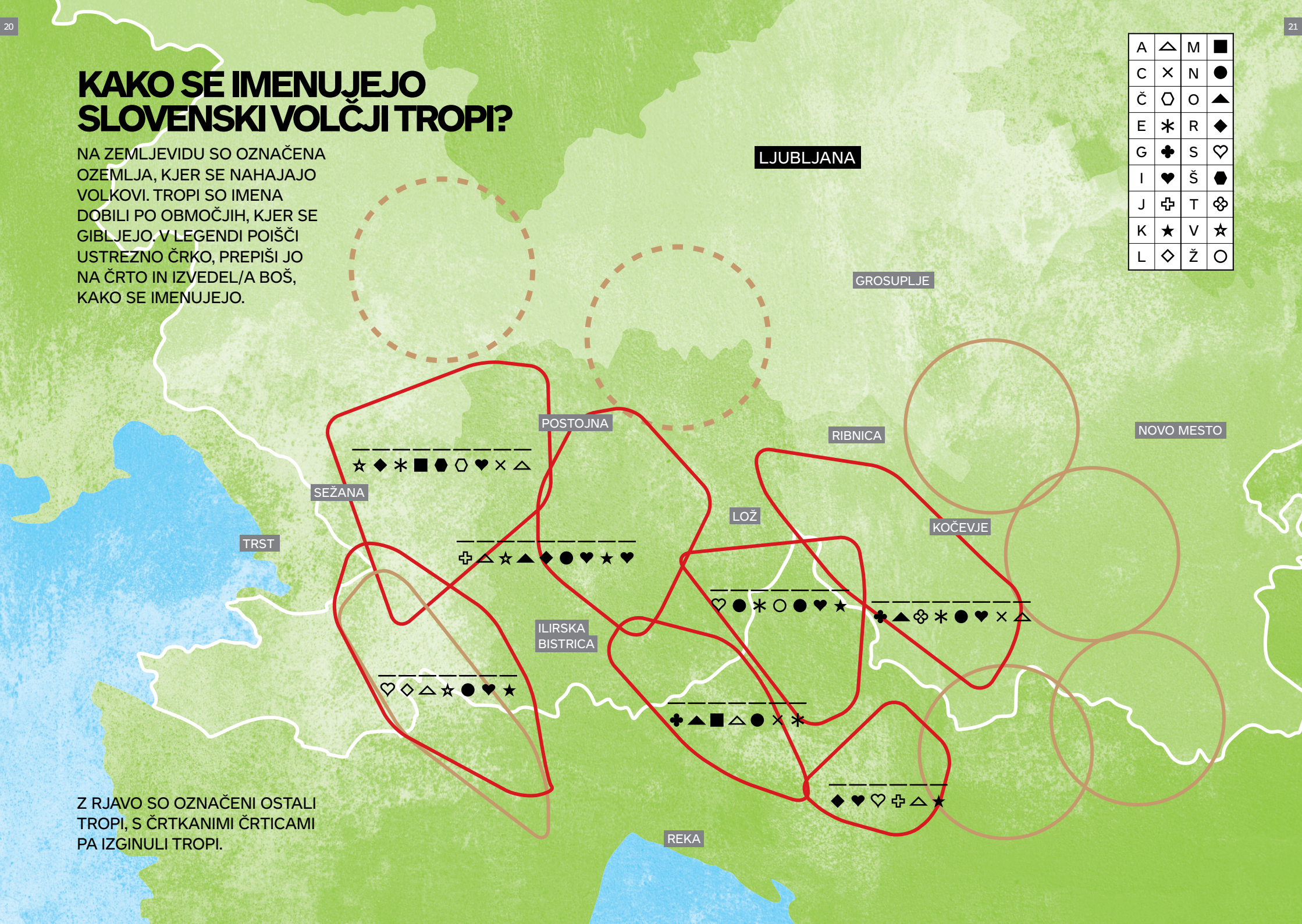

Z RJAVO SO OZNAČENI OSTALI TROPI, S ČRTKANIMI ČRTICAMI PA IZGINULI TROPI.

GOZDNA ZAVOZLANKA ...

S PRSTOM POTUJ PO ZAVOZLANIH NITKAH IN VPIŠI PRAVO ČRKO V PRAVI KVADRAT PA IZVEŠ, KAKO SE IMENUJE VRSTA VOLKA, KI JO LAHKO VIDIMO V FILMU **MED VOLKOVI**.

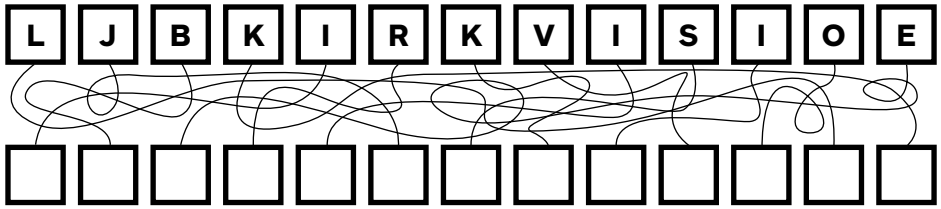

... IN LABIRINT

BRLOG NA SLIKI IMA OSEM VHODOV. PRED VHODI JE OSEM ŽIVALI. UGOTOVI, KATERE ŽIVALI LAHKO PRIDEJO DO HRANE V BRLOGU.

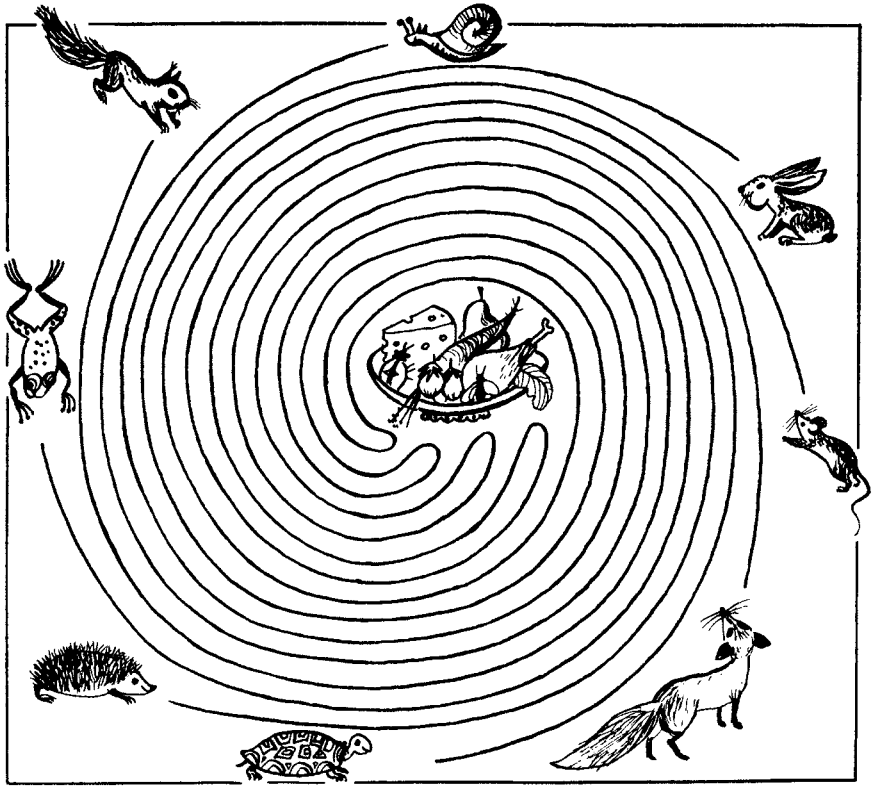

SENČNE ŽIVALI

RAZREŽI KARTON PO ČRTKANIH ČRTAH. DOBIŠ ŠEST KARTIC. DOBRO SI OGLEJ POLOŽAJ DLANI IN PRSTOV. POSTAVI SE PRED SOJ LUČI IN SE PREIZKUSI V SENČNEM GLEDALIŠČU. SE TI JE POKAZALA PRAVA ŽIVAL? ČE NE GRE, OBRNI KARTICO IN VIDIŠ LAHKO, KAKŠNA NAJ BI BILA SENCA. VELIKO ZABAVE!

VOLK

KOZA

ZAJEC

SRNA

PTICA

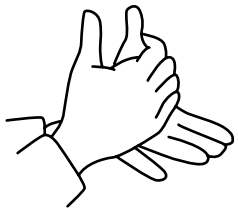

PES

Moj kino je lahko Kinobalon.

Kinodvor. Kinobalon.
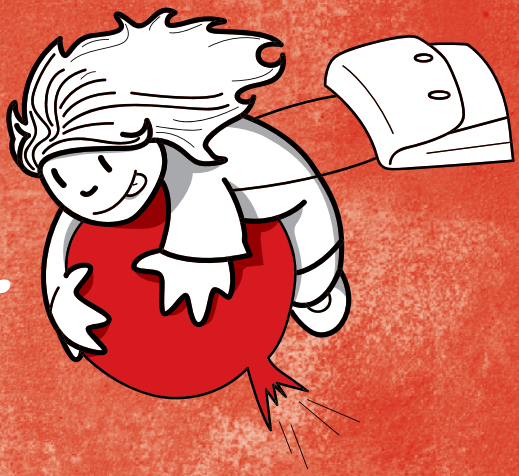
www.kinodvor.org/kinobalon